

FİNANSAL DAVRANIŞLAR, FİNANSAL GERGINLİK ve YAŞAM MEMNUNİYETİ ARASINDAKİ İLİŞKİLER: ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Ayşegül YILDIRIM KUTBAY* Haşim BAĞCI**

Öz

Bu araştırmada, bireylerin finansal kararlarına etki eden faktörlerin ortaya konulması ve bireylerin aldığı kararlar doğrultusunda yaşadıkları finansal gerginlik tespit edilmek istenmiştir. Ayrıca finansal gerginliğin yaşam memnuniyetini hangi ölçüde etkilediğinin test edilmesi de amaçlanmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın değişkenlerini ölçmeye yönelik ifadelerden oluşan ve online ortamda hazırlanan anket formu Aksaray üniversitesinde eğitim gören öğrencilere mail aracılığı ile dağıtılmış ve 371 gönüllü cevaplayıcı tarafından doldurulmuştur. Elde edilen sonuçlara göre, hesap kontrolü yapan bireylerin kendilerini finansal açıdan gergin hissetmediği ve yaşam memnuniyetlerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca gider yönetiminin finansal gerginlik üzerinde anlamlı bir etkisi tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gider yönetimi, hesap kontrolü, finansal gerginlik, yaşam memnuniyeti

* Öğr. Gör., Balıkesir Üniversitesi, Burhaniye Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Finans Bölümü, aysegulyildirim@balikesir.edu.tr, Balıkesir/Türkiye

** Dr. Öğretim Üyesi, Aksaray Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, hasimbagci1907@hotmail.com, Aksaray/Türkiye

RELATIONS BETWEEN FINANCIAL BEHAVIORS, FINANCIAL STRAIN AND LIFE SATISFACTION: A STUDY ON UNIVERSITY STUDENTS

Abstract

In this research, it was aimed to exhibit the factors affecting the financial decisions of individuals and to determine the financial strain experienced by the individuals according to their decisions. It was also purposed to test the extent to which financial strain affect life satisfaction. In this context, a questionnaire form which consists of expressions intended to measure the variables of the research and prepared online, it was distributed to the students studying at Aksaray University via e-mail and filled out by 371 volunteer respondents. According to the results, it was determined that the individuals who made the account control did not feel themselves financially strain and their life satisfaction was high. Moreover, there is no effect of expense management on financially strain.

Keywords: *Expense management, balance control, financial strain, life satisfaction*

1. GİRİŞ

Günümüzde üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğu finansal ve ekonomik anlamda ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. 18 ile 25 yaş arasındaki bu kitle, diğer gelişim dönemlerinden farklı bir yaşam döngüsü aşamasındadır (Arnett, 2000). Ergenlik çağında başlayan kimlik araştırması, bu yaş gurubundaki bireyler için birincil bir görev haline gelmekte ve kişisel olarak anlamlı bir benlik duygusu olan bu arayış, birden çok kimlik yönünün değerlendirilmesini içermektedir. Bunlar; inançlar, değerler, ilgi alanları, yetenekler ve emellerdir. Bireyin bu

geçişini nasıl yönettiği, sahip olduğu finansal kaynakların yanı sıra finansal inançlarının, alışkanlıklarının ve tutumlarının da etkisiyle açıklanabilmektedir.

Finansal gerginlik, hayatın her alanında yaşanan maddi sıkıntılar sonucu bireylerin içine düştüğü stres halini ifade etmektedir. Bu stres genellikle parasal problemlerden kaynaklanmaktadır. Finansal gerginliğin seviyesi kişiden kişiye değişebilir. Çünkü insanların bir kısmı finansal gerginlikle başa çıkabilirken diğerleri bu sorunun üstesinden gelemeyebilir ve sağlık sorunları bile yaşayabilirler. Ailesinden ayrılıp kendi finansal kararlarını almakla yüz yüze kalan üniversite öğrencilerinin ciddi finansal sıkıntılar yaşadığı ön görülmektedir. Bunun en büyük sebebinin de eksik finansal bilgi, düşük tasarruf eğilimi (Sabri, MacDonald, Hira ve Masud, 2010), mali kayıt tutmamak, aşırı kredi kartı kullanımı ve borçlanma olduğu (Norvilitis vd., 2006) söylenebilir. Nitekim olumsuz finansal davranışlar, akademik performansı, zihinsel ve fiziksel sağlığı ve hatta mezun olduktan sonra iş bulamama gibi öğrencilerin finansmanından daha fazlasını etkilemektedir (Lyons, 2004; 2007). Bu nedenle finansal gerginlik akademik literatür için sorunları ve çözüm önerileri araştırılması gereken önemli konulardan biridir.

Gider yönetimi ile ilgili uygulamalar (örneğin aylık harcamaları azaltmak, bütçe dâhilinde harcama yapmak, faturaları gözden geçirmek), hesap kontrolü (örneğin, bütçe harcamalarını incelemek gibi) gibi bireylerin finansal davranışları, olumlu veya arzu edilen davranışlar olarak ifade edilmektedir. Xiao vd. (2009) tarafından yapılan bir çalışmaya göre olumlu mali davranışların (düzenli para tasarrufu, acil durumlar için para ayırma, bir yatırım veya emeklilik hesabına katkıda bulunma, bütçe ile harcama gibi uygulamalar) finansal memnuniyete önemli ölçüde katkıda bulunduğu ve finansal memnuniyetin de yaşam memnuniyetini olumlu etkilediği tespit edilmiştir.

Bu çalışmada, finansal gerginliğin nedenleri ve ortaya çıkış şekli ve gider yönetimi ile hesap kontrolünün finansal gerginlik üzerine olası etkilerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Finansal gerginliğin ortaya çıkmasında bu iki değişkenin rolü tespit edilmeye çalışılmıştır.

2. LİTERATÜR İNCELEMESİ

Bu bölümde finansal gerginlik, yaşam memnuniyeti, gider yönetimi ve hesap kontrolünü kapsayan finansal davranış değişkenlerine yönelik yürütülen literatür araştırması anlatılmaktadır.

2.1. Finansal Gerginlik

Finansal gerginlik; yaşanan ekonomik zorlukların psikolojik boyutunu açıklayan bir kavramdır (Kahn ve Pearlin, 2006). Finansal gerginlik; bireyin algıladığı finansal yetersizlik, finansal kaygılar ve endişeler, finansal değişime uyum ve öngörülen finansal bütçe gibi yaklaşmakta olan durumları değerlendirmesinden edindiği stres düzeyi olarak tanımlanmaktadır. Bu stres düzeyine etki eden etmenler arasında, bireyin sahip olduğu ailenin boyutu, ailedeki evlenme veya boşanma kararları, ailedeki çalışmayan kişi sayısına karşın çalışan kişi başına düşen çalışma saati miktarı ve aile kaynakları yönetimine verilen önem sonucunda aile yapısındaki değişimin göstergeleri temel olarak kabul edilebilmektedir (Voydanoff, 1990).

Finansal gerginliğin, öznel ölçüsünün değerlendirilmesi metodolojik olarak zordur: Çünkü aynı gelir ve gidere sahip bir birey finansal gerginlik yaşadığını beyan ederken, bir başka birey ise maddi durumunu iyi olarak tanımlayabilmektedir (Kahn ve Pearlin, 2006). Bireylerin gündelik hayatta karşılaştığı olağandışı durumlar, onların psikolojisinde yıkım oluşturmaktadır. Boşanma ve iflas gibi güçlü psikolojik olaylarda kişinin hızlı karar alarak davranış

biçimini değiştirmesi gerekmektedir: Aksi takdirde finansal gerginlik süreklilik kazanmaktadır. Nitekim Kahn ve Pearlin (2006) 65 yaş üstü bireyleri kapsayan araştırmalarında, hayatın tüm evresinde yaşanan uzun vadeli finansal gerginliklerin, mevcut koşullar iyileşse bile yaşam memnuniyetini olumsuz etkilediğini tespit edilmiştir. Olağandışı durumlarda bireylerin finansal gerginliğini hızla atlatmaları için özgüven ve ustalık özelliklerinin olması gerekmektedir. “Ustalık” kavramından kastedilen bireyin kendine ilişkin değer yargıları, benliği ve kendini kontrol edebilme gücüdür (Gutman, McLoyd, ve Tokoyawa, 2005: 428). Mendes de Leon, Rapp, ve Kasl (1994) araştırmalarında; yaşlı erkek ve kadınlarda finansal gerginlik ve depresyonun belirtilerini incelemişlerdir. Çalışma sonucunda, yaşlı Amerikalıların bütçe yönetimi yapmaya çalıştığı ama başarısız olduklarında bu durumun kronik finansal gerginliği doğurduğunu ortaya koymuşlardır.

Literatürde finansal gerginlikle ilgili genel olarak yaşlı bireyler üzerinde çalışmalara rastlansa da genç üniversite öğrencilerinin finansal gerginlikleri üzerinde yapılmış bazı çalışmalar bulunmaktadır. Nitekim Hibbert, Beutler ve Martin (2004) yaptıkları çalışmada finansal ihtiyat (tedbir) ve finansal gerginlik kavramını araştırmışlardır. Araştırma kapsamında finansal ihtiyatlı (tedbirli) olmanın finansal gerginliği azaltma üzerindeki doğrudan ve borçtan kaçınma ile kredi kartının kötüye kullanılması üzerindeki dolaylı etkileri araştırılmıştır. Çalışma sonucunda, finansal ihtiyatın finansal gerginliği, borçtan kaçınmayı ve kredi kartını kötüye kullanma davranışını azalttığı tespit edilmiştir.

2.2. Yaşam Memnuniyeti

Yaşam memnuniyeti, bir insanın yaşamına ilişkin değerlendirmelerin toplamını ifade etmektedir (Vittersø, Biswas-Diener ve Diener, 2005). Yaşam memnuniyeti, mutluluğun terminolojik eşdeğeri olan öznel iyi oluşun üç bileşeni

arasındadır. Yaşam memnuniyeti, bireylerin yaşamlarının bilişsel değerlendirmesi ile ilgilidir. Ayrıca algılanan yaşam memnuniyeti; sağlık, finansal durum, özgürlük, eğlence gibi yaşamın nesnel kalitesinin göstergelerinden oluşan bileşik bir endeks ile de büyük ölçüde ilişkilidir (Diener ve Suh, 1997). Sonuç olarak, algılanan yaşam memnuniyeti, bireylerin kendi yaşamlarıyla ilgili kalıcı değerlendirmelere dayanmakta ve bireylerin yaşamlarının kalitesiyle ilgili önemli ipuçları sunmaktadır. Bu doğrultuda hazırlanmış olan Yaşam Memnuniyet Ölçeği (Diener, Emmons, Larsen ve Gri, 1985) bilişsel-yargılayıcı bir süreç olarak yaşam doyumunun ölçülmesi için kısa ve çok maddeli bir ölçektir. Yaşam doyumundaki bireysel farklılıklar farklı değişkenlerle açıklanmış ve iki temel teorik yapı oluşturulmuştur. Bu yapılar; kişisel değişkenlerin rolünü vurgulayan yukarıdan aşağıya yaklaşımlar ve durumların, olayların rolüne odaklanan aşağıdan yukarıya yaklaşımlar olarak tanımlanmaktadır (Heller, Watson ve Iles, 2004).

2.3. Finansal Davranış

1970'li yıllardan buyana bireylerin finansal davranışlarına etki eden faktörlerin neler olduğu pek çok araştırmacı tarafından açıklanmaya çalışılmıştır (Fitzsimmons, Hira, Bauer ve Hafst, 1993; Hilgert, Hogarth ve Beverly 2003). Fitzsimmons vd. (1993) yaptıkları çalışmada finansal davranışın iki temel boyutu olduğu, birincisinin iyi finansal davranışlar (good financial behaviours) diğerinin de kötü finansal davranışlar (bad financial behaviours) olduğu ifade edilmiştir. İyi finansal davranışın 4 alt etmeni olduğu savunulmuş ve bunlar; "paranın nasıl kullanılacağına ilişkin planların yapılması", "paranın harcandığı yerin belirlenmesi (gider yönetimi)", "harcamaların düzenli olarak değerlendirilmesi (hesap kontrolü)" ve "yazılı bir bütçe kullanımı" olarak ifade etmiştir. Bununla birlikte Hilgert, Hogarth ve Beverly (2003) yaptıkları çalışmada finansal davranışın beş boyutu olduğunu ve ilk boyutun nakit yönetimi olduğunu ifade

etmişlerdir. Araştırmacılara göre nakit yönetimi olarak tanımlanan kavram daha sonraki araştırmacılar tarafından para yönetimi (Öztürk ve Demir, 2015) ve gider yönetimi (Xiao, Tang ve Shim, 2009) olarak adlandırılmıştır. Literatüre göre; insanların faturalarını nasıl ödeyeceği, paralarını nasıl idare edeceği, paralarını kullanmak için nasıl bütçe ve plan yaptığıyla ilgili her konu gider yönetimi olarak adlandırılmaktadır.

Bir diğer iyi finansal davranış boyutu olan hesap kontrolü, az sayıda yabancı kaynakta geçmektedir ve yapılan literatür çalışması esnasında ülkemizde bu alanda yapılmış bir çalışmaya rastlanmamıştır. Düzenli bir şekilde hesaplarını kontrol altında tutan bireylerin aşırı harcama yapmayacakları kaçınılmaz bir gerçektir. Başka bir ifadeyle, kazancını hesaplamadan istekleri doğrultusunda harcama yapan bireylerin finansal açıdan daha fazla strese maruz kalacakları beklenebilir.

Araştırmanın özelinde olumlu finansal davranışlardan ikisi (gider yönetimi ve hesap kontrolü) kullanılmıştır. Bireyler yaşamlarını sürdürebilmek için sahip olduğu sınırlı kaynakları tutumlu tüketmek ve ihtiyaçlarını karşılarken gelir ve giderleri arasındaki dengeyi sağlamak zorundadırlar (Onur ve Nazik, 2014). Bireyler bu olumlu finansal davranışları neticesinde, yaşam boyu finansal kaynak elde etmede, kullanmada ve korumada etkili olurlar. Aşırı borçlanmadan kaçınarak finansal faaliyetlerin kontrolünü artırır. İyi planlanmış ve etkili finansal kararlar almayı ve böylece geleceğe finansal endişelerden uzak bir şekilde bakmayı başarırlar (Nazik ve Ersoy, 2006).

3. YÖNTEM

Araştırmanın yöntemi bölümünde araştırmanın amacı, modeli, hipotezleri, ölçekler ve veri toplama süreci anlatılmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, bireylerin gider yönetimi ve hesap kontrolü gibi finansal davranış düzeylerinin finansal gerginlik; finansal gerginliğin ise yaşam memnuniyeti üzerindeki olası etkilerini ortaya koymaktır.

3.2. Araştırmanın Modeli ve Hipotezler

Nakit parasını ve borcunu akılcıca yöneten bireyler, finansal açıdan kendilerini daha iyi hissetmektedirler. Yapılan çalışmalar finansal davranışın gider yönetimi boyutunun finansal memnuniyeti pozitif etkilediğini ortaya koymaktadır (Shim, Xiao, Barber ve Lyons, 2009). Birey, harcamalarını yönetebildiği sürece kendini finansal açıdan daha iyi hissederken, yönetemediği zaman gergin hissetmektedir. Buradan hareketle kurulacak hipotez aşağıdaki gibidir.

H1: Finansal davranışın gider yönetimi boyutunun finansal gerginlik üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi vardır.

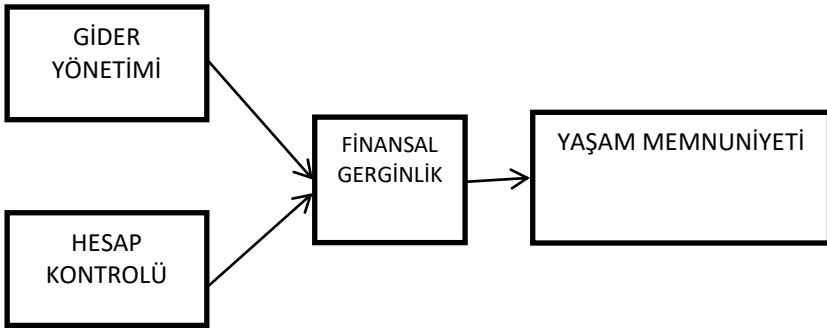
Günümüzde üniversite öğrencilerinin büyük çoğunluğu finansal ve ekonomik anlamda ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Tüketici ekonomisi, onları para harcamaya teşvik ederken, internette alışveriş yapmak için kolay bir yol sunan kredi kartlarını kullanan öğrenciler kolayca para harcama ve neticesinde kontrolsüz borçlanma durumuyla karşı karşıya kalmaktadır (Shim, Xiao, Barber ve Lyons, 2009). Nitekim Lyons (2008) yaptığı çalışmada, giderek artan sayıda üniversite öğrencisinin kendilerini finansal açıdan gergin hissettiğini, bu durumun sebebinin; kredi kartının kontrolsüz kullanımı ve kart aidatlarının düzensiz ödenmesi sonucunda borçların artışı olarak tespit etmiştir. Bu bulgudan hareketle; düzenli hesap kontrolü yapmayan bireylerin, finansal yönden gergin hissetmesi beklenebilir. Buradan hareketle geliştirilen hipotez aşağıdaki gibi olacaktır.

H2: Finansal davranışın hesap kontrolü boyutunun finansal gerginlik üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi vardır.

Bireylerin yaşamış oldukları finansal gerginliğin, yaşam memnuniyetlerini olumsuz etkilemeleri beklenmektedir. Birey ne kadar finansal sıkıntı çekerse hayatının ilerleyen evrelerinde bu durum düzelse bile birey her an finansal sıkıntı çekebileceği endişesiyle yaşam memnuniyeti düşebilecektir. Nitekim Kahn ve Pearlin (2006) 65 yaş üstü bireyleri kapsayan ve yaşlanma, stres ve sağlık konularına duyarlı yaşlı yetişkinlerde finansal gerginliğin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla yaptıkları çalışmada, hayatın tüm evresinde yaşanan uzun vadeli finansal gerginliklerin, mevcut koşullar iyileşse bile yaşam memnuniyetini olumsuz etkilediğini tespit etmişlerdir. Bu sonuç değerlendirildiğinde: Yaşayan hatta finansal gerginlikleri azalan bireylerin dahi yaşam memnuniyetlerinin bu durumdan olumsuz etkileneceği düşünülebilir. Bu bağlamda geliştirilen hipotez şu şekilde olacaktır:

H3: Finansal gerginliğin yaşam memnuniyeti üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi vardır.

Araştırma hipotezlerinden yola çıkarak geliştirilen araştırma modeli Şekil 1’de sunulmuştur.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

3.3. Değişkenlere Ait Ölçekler

Araştırma kapsamında veri toplama amacıyla anket yöntemi kullanılmıştır. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde cevaplayıcıların demografik yapısını belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise, araştırmanın ana değişkenleri olan gider yönetimi, hesap kontrolü, finansal gerginlik ve yaşam memnuniyetini ölçmeye yönelik ifadeler bulunmaktadır. Araştırmada kullanılan ölçekler 5'li Likert tipi ölçeğe göre düzenlenmiştir (1- Kesinlikle katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum, 4- Katılıyorum, 5- Kesinlikle Katılıyorum). Aşağıdaki tabloda araştırmada kullanılan ölçekler, kaynakları ve soru sayıları yer almaktadır.

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

ÖLÇEK	YAZAR	SORU SAYISI
Gider Yönetimi	Xiao, Tang ve Shim, (2009)	3
Hesap Kontrolü		3
Finansal Gerginlik	Krause, Jay ve Liang, (1991)	3
Yaşam Memnuniyeti	Diener, Emmons, Larsen ve Gri (1985)	5

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırma değişkenlerini ölçmeye yönelik ifadelerden oluşan ve online ortamda hazırlanan anket formu Aksaray Üniversitesinde eğitim gören öğrencilere mail aracılığı ile dağıtılmış ve 371 gönüllü cevaplayıcı tarafından doldurulmuştur. Araştırmada likert ölçeğiyle sorulmuş 14 soru bulunmaktadır. Veri toplama yöntemi olarak online anket yönteminin tercih edilmesinin nedenleri; ankette yer alan bulunan ifadelerin genel ifadelerden oluşması nedeniyle herkes tarafından cevaplanabilir olması, online anketin gönüllülük esasına dayanması ve geri dönüş hızının daha yüksek olması şeklinde ifade edilebilir.

4. BULGULAR

Verilerin analizinde, tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modeli kullanılmıştır. Bu analizlerde SPSS 18.0 ve AMOS 18.0 paket programları kullanılmıştır.

4.1. Demografik Bulgular

Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, katılımcıların %66,6 (247)'si kadın, %33,4 (124)'ü erkek olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların %86,8 (322)'si bekar, %13,2 (49)'ü evlidir. Katılımcıların %10,7'si ortaöğretim, %8,1'i ön lisans, %77,4'ü lisans, %3,8'i lisansüstü eğitim düzeyindedir. Araştırmaya katılanların ortalama hane halkı sayısı 4 ve katılımcıların %68,7'sinin aylık gelirin 1500 TL ve altında olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi ve Güvenilirlik Analizi

Çalışmada kullanılan değişkenlerin faktör yapılarını ve ölçek güvenilirliklerini belirlemek amacıyla Doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

Tablo 2. Araştırma Kullanılan Değişkenlerin DFA Analizi

		Faktör Yükleri	t- Değeri	p- Değeri	CR	AVE
Gider Yönetimi						
Gy2	Bütçem dâhilinde harcamalarımı yaparım.	,602				
Gy3	Hassas bir biçimde her ay faturalarımı gözden geçiririm.	,785	8,651	,001	0.653	0.489
Hesap Kontrolü						

Hk1	Banka hesabımda her ay yeterli bakiye olur.	,692	8,514			
Hk2	Faturalarımı her ay zamanında öderim.	,833	11,568	,001	0.725	0.477
Hk3	Kredi kartımın bakiyesini her ay tam olarak öderim.	,508				

Yaşam Memnuniyeti

Yasmem1	Birçok yönden hayatım idealimdeki gibidir.	,721				
Yasmem2	Hayatımın koşulları mükemmeldir.	,806	12,001			
Yasmem4	Şimdiye kadar hayatta istediğim önemli şeyleri elde ettim.	,678	11,279	,001	0.790	0.488
Yasmem5	Hayatımı yeniden yaşayabilseydim, neredeyse hiçbir şeyi değiştirmezdim.	,568	9,114			

Finansal Gerginlik

Finger1	Şu anki finansal durumunuzdan ne kadar memnunsunuz?	,785	10,517			
Finger2	Faturalarınızdaki aylık ödemeleri karşılamak sizin için ne kadar zor?	,655	10,436	,001	0.772	0.531
Finger3	Kendi finansal durumunla seninle aynı yaşta diğer insanları karşılaştığında kendi finansal durumuna hangi notu verirsin?	,740				

Gy= Gider Yönetimi
Hk=Hesap Kontrolü
Yasmem= Yaşam Memnuniyeti
Finger= Finansal Gerginlik

Tablo 2’de araştırmada kullanılan değişkenlere ilişkin DFA ve güvenilirlik analizi sonuçları görülmektedir. Hair ve arkadaşlarına göre; iyi bir yapı için Birleşik Güvenilirlik (CR) katsayısının 0,70 ve üzeri olması gerekir. Ayrıca, faktör yükleri için 0,70 eşiği önemli bir eşik olarak değerlendirilirken 0,50’nin ve altı değerlerin uygun olmadığı belirtilmektedir (Hair, Lukas, Roberts ve Lee-Luka, 2014). AVE değeri “Ortalama Açıklanan Varyans (Average Variance Extracted)’ın kısaltması olup, faktöre ilişkin ifadelerin kovaryanslarının (yüklerinin) karelerinin toplamının ifade sayısına bölünmesi ile elde edilmektedir (Yaşlıoğlu, 2017). AVE değeri 0,5’i aşmalıdır ancak eğer CR değeri 0,6’dan büyük ise bu koşulda 0,5’ten küçük değerler kabul edilebilir (Fornell ve Larcker, 1981; Huang, Wang, Wu ve Wang, 2013). Tablo2’de görüldüğü gibi; finansal gerginlik, yaşam memnuniyeti ve hesap kontrolü değişkenleri için CR değerleri 0,70’in üzerinde iken gider yönetiminin CR değerleri 0,50’nin üzerindedir. AVE değeri ise bir değişken için (finansal gerginlik = 0,531) kabul edilebilir düzeydedir. Faktör yükleri açısından sonuçlar değerlendirildiğinde ise ideal yapının üzerinde ya da ideal yapıya yakın değerlerin ortaya çıktığı görülmektedir. Yapılan DFA sonucunda faktör eşliğini geçmeyen gider yönetiminin bir sorusu ve yaşam memnuniyetinin bir sorusu analiz dışı bırakılmıştır.

Tablo 3. Modelin Uyum İyiliği Değerleri

Uyum İyilik İndeksi	Araştırmada Ortaya Çıkan Değer	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2/sd (CMIN/DF)	2,472	$0 \leq \chi^2/df \leq 2$	$2 < \chi^2/df \leq 3$
SRMR	,0635	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$
GFI	,949	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI < 0,95$
AGFI	,917	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI < 0,90$

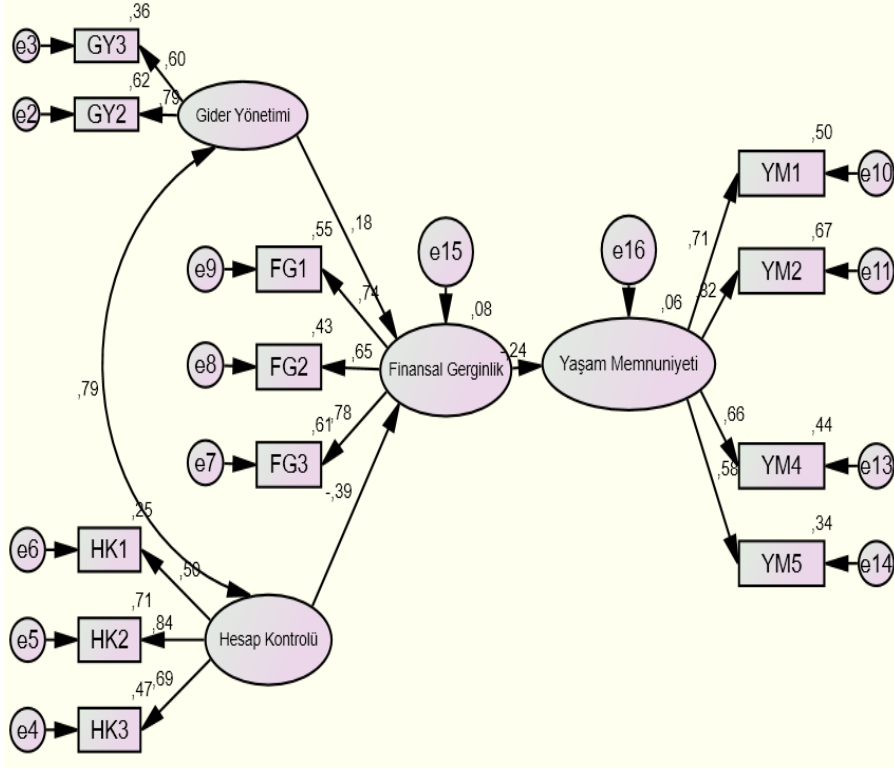
NFI	,911	$0,95 \leq \text{NFI} \leq 1,00$	$0,90 \leq \text{NFI} < 0,95$
CFI	,944	$0,97 \leq \text{CFI} \leq 1,00$	$0,95 \leq \text{CFI} < 0,97$
RMSEA	,063	$0 \leq \text{RMSEA} \leq 0,05$	$0,05 < \text{RMSEA} \leq 0,08$

DFA sonucunda ortaya çıkan model uyum değerleri ve eşik değerler Tablo 3'te sunulmuştur. Buna göre, DFA sonucunda ortaya çıkan model değerlerinin çoğu (X^2/df , RMSEA, SRMR, CFI ve GFI) kabul edilebilir uyum değerlerine sahipken, AGFI'nın İyi Uyum gösterdiği tespit edilmiştir.

4.3. Hipotezlerin Testi

Araştırma hipotezlerinin testi, AMOS 18 paket programı kullanılarak yapısal eşitlik modellemesi tekniğiyle yapılmıştır. Araştırma modelinin program çıktısı Şekil 2'de görülmektedir.

Şekil 2'de araştırma modelinin test edilmiş hali ve değişkenler arasındaki etki düzeyleri görülmektedir.

Şekil 2. Araştırma Modelinin Yapısal Eşitlik Modeli ile Test Edilmesi

Şekil 2’de görülen araştırma modelinin yapısal eşitlik modeli analiz sonuçları yüzeysel olarak incelendiğinde, gider yönetimi değişkeninin finansal gerginlik üzerindeki etkisinin standardize edilmiş β değerinin oldukça düşük kaldığı; öte yandan diğer tüm yollara ilişkin standardize edilmiş β değerlerinin görece yüksek olduğu gözlenmektedir. Bu yolların anlamlı olup olmadığı Tablo 5’te gösterilmiştir.

Araştırma hipotezlerini oluşturan bu modelin, bir yapı olarak kabul edilip edilmediği Tablo 4’te yer alan uyum iyiliği endeksi değerlerinde görülmektedir.

Tablo 4. Modelin Uyum İyiliği Değerleri

Uyum İyilik İndeksi	Araştırmada Ortaya Çıkan Değer	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum
χ^2/sd	2,542		
SRMR	,0791	$0 \leq SRMR \leq 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$
GFI	,946	$0,95 \leq GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI < 0,95$
AGFI	,916	$0,90 \leq AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI < 0,90$
NFI	,905	$0,95 \leq NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI < 0,95$
CFI	,939	$0,97 \leq CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI < 0,97$
RMSEA	,065	$0 \leq RMSEA \leq 0,05$	$0,05 < RMSEA \leq 0,08$

Kaynak: Bayram, N. (2010).

Araştırma modelinin uyum ölçüleri Tablo 4'te görüldüğü gibi hesaplanmıştır. Elde edilen uyum indeksleri incelendiğinde modelin bazı indeks değerlerinin iyi, bazılarının kabul edilebilir uyum gösterdiği görülmektedir. Bu sonuçlardan yola çıkarak bu modelin yapısal olarak sınımadan geçtiği ve uygun bir araştırma modeli olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Etki Hipotezlerinin Sonuçları

Hipotez	Bağımsız Değişken		Bağımlı Değişken	Standardize β	t	p	Skor
H1	Gider Yönetimi	→	Finansal Gerginlik	0,184	1,151	0,250	Red
H2	Hesap Kontrolü	→	Finansal Gerginlik	-0,394	-2,512	0,012*	Kabul
H3	Finansal Gerginlik	→	Yaşam Memnuniyeti	-0,238	-3,457	0,001**	Kabul

Tablo 5'de yer alan bulgular, hesap kontrolü ($\beta=-0,394$) değişkeninin finansal gerginlik üzerinde negatif (sırasıyla $t=-2,512$ ve $p=0,012$) ve anlamlı ($p<0,05$ düzeyinde) bir etkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca finansal gerginlik ($\beta=-0,238$) değişkeninin yaşam memnuniyeti üzerinde negatif (sırasıyla $t=-3,457$ ve $p=0,001$) ve anlamlı ($p<0,01$ düzeyinde) bir etkisi tespit edilmiştir. Diğer taraftan, gider yönetimi değişkeninin finansal gerginlik üzerinde olması beklenen etkisi,

araştırma sonucuna göre tespit edilememiştir ($\beta= 0,184$; $t= 1,151$; $p=0,250$). Bu sonuçlara göre H1 hipotezi reddedilirken, H2 ve H3 hipotezleri kabul edilmiştir.

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

Son yıllarda dünyada yaşanan ekonomik krizler sonucunda gençlerin karşı karşıya kaldığı borç ve para yönetimi sorunlarının yaygınlığı göz önüne alındığında, üniversite dönemindeki gençlerin finansal kararlarını nasıl aldığı ve bu kararların olası sonuçları merak konusu olmuştur. Bu bağlamda belirlenen araştırmanın amacı doğrultusunda, finansal davranışların finansal gerginlik üzerindeki etkilerinin incelendiği iki hipotez, finansal gerginliğin yaşam memnuniyeti üzerindeki etkisinin incelendiği bir hipotez geliştirilmiştir.

Bireylerin hesap kontrolü gibi tedbirli davranışlarının kendilerindeki finansal gerginliği azaltması beklenmektedir. Bu doğrultuda, benzer bir çalışma yapmış olan Hibbert, Beutler ve Martin (2004) finansal ihtiyat (tedbir) ve finansal gerginlik kavramını araştırmışlardır. Finansal ihtiyata sahip olmanın finansal gerginliği azaltma üzerindeki doğrudan ve borçtan kaçınma ile kredi kartının kötüye kullanılması üzerindeki dolaylı etkilerinin incelendiği bu çalışma sonucunda, finansal tedbirin finansal gerginliği, borçtan kaçınmayı ve kredi kartını kötüye kullanma davranışını azalttığı tespit edilmiştir. Yapılan bazı araştırmalarda, tedbirli borçlanma davranışları dahil olmak üzere, iyi finansal davranışlarda bulunmanın akademik başarı, fiziksel sağlık ve zihinsel sağlık gibi çeşitli yaşam alanlarında yaşam memnuniyetini ve bireyin finansal refahını artırdığı tespit edilmiştir (Shim vd., 2009; Xiao, Tang ve Shim 2009). Bazı çalışmalarda ise, bunun aksine bulgulara rastlanmaktadır. Örneğin, üniversite öğrencileri arasındaki yüksek kredi kartı borcunun ve kötü finansal davranışların sonucu olarak finansal stres (Grable ve Joo, 2006), zorunlu satın alma (Roberts ve Tanner, 2000), düşük akademik başarı (Pinto, Parente ve Palmer, 2001) ve

hatta bazı aşırı durumlarda intihar vakalarının yaşandığı (Manning, 2000) bazı çalışmalarla tespit edilmiştir. Bu araştırma özelinde ise “finansal davranışın hesap kontrolü boyutunun finansal gerginlik üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi vardır” (H2) hipotezi desteklenmiştir.

Araştırmanın destelenen hipotezlerinden diğeri (H3) finansal gerginliğin yaşam memnuniyeti üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi olduğu şeklinde kurgulanmıştır. Hipotezin test sonucuna göre; finansal gerginlik artıca yaşam memnuniyetinin düştüğü tespit edilmiştir. Literatür taramasında bu sonuca benzer paralellikte bulgulara rastlanmıştır. Örneğin; Witherspoon (2017) finansal gerginliğin sağlık, moral ve sosyal fonksiyonlar üzerindeki etkilerini incelediği çalışmasında, finansal gerginliğin sağlık, moral ve sosyal fonksiyonlar üzerinde olumsuz etki yarattığını tespit etmiştir. Bir başka çalışmada da; Xiao, Tang ve Shim (2009) bu çalışmaya benzer biçimde; üniversite öğrencilerinin finansal davranışları ve yaşam memnuniyetinin mutluluğa etkisini incelemişlerdir. Yapılan analiz sonucunda; pozitif finansal kararların finansal doyumu ve yaşam memnuniyetini arttırdığı ayrıca bu sonuca ilave olarak örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin akademik performans ve akademik memnuniyetini yükselttiği tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, bazı araştırma bulgularının bu araştırma sonuçları ile paralellik gösterdiği söylenebilir.

İlk defa aile denetimi olmadan bağımsız olarak parayı yönetmek durumunda kalan üniversite öğrencilerinin birçoğu, ücret için çalışmaya ve kendi adlarına verilen kredi kartlarını kullanmaya başlamaktadır. Birçoğu ilk kez büyük miktarda ödünç para almakta ve borçlarını yönetmekle karşı karşıya kalmaktadır (Lyons, 2008). Üniversite öğrencilerinin kredi kartı kullanımı üzerine yapılan bir araştırmaya göre; olumlu finansal davranışların finansal gerginliği azalttığı tespit edilmiştir (Hayhoe, Leach, Turner, Bruin ve Lawrence, 2000). Bu bağlamda geliştirilen ve araştırmanın özelinde desteklenmeyen hipotez; “(H1) finansal

davranışın gider yönetimi boyutunun finansal gerginlik üzerinde negatif ve anlamlı bir etkisi” olduğu üzerine kurgulanmıştır. Bu durum gider yönetimi yapamayan bireylerin kendilerini finansal yönden gergin hissetmeleri varsayımını desteklememiştir.

Finansal gerginliğin nedenlerini anlamak, bireylerde finansal gerginlik duygusunu azaltmak ve yaşam kalitesini arttırmak için programlar ve politikalar geliştirilmelidir. Üniversite dönemindeki gençlere okuduğu bölümlere bakılmaksızın iyi finansal davranışların ["paranın nasıl kullanılacağına ilişkin planların yapılması", "paranın harcandığı yerin belirlenmesi (gider yönetimi)", "harcamaların düzenli olarak değerlendirilmesi (hesap kontrolü)"] kazandırılabilceği sürdürülebilir derslerin müfredatlara eklenmesi, finansal yönetimle ilgili seminerlerin ve panellerin düzenlenmesi önerilebilir.

Bu araştırmanın sonuçları incelenen örnekleme sınırlıdır. Bununla birlikte, farklı kitleler üzerinde yapılacak araştırmalar, bu araştırmada ortaya çıkan bulguların geçerliliği için yeni kanıtlar ortaya koyabilir.

KAYNAKÇA

- Arnett, J. (2000). "Emerging Adulthood: A Theory Of Development From The Late Teens Through The Twenties". *American Psychologist*, 55(5): 469-480.
- Bayram, N. (2010). *Yapısal Eşitlik Modellemesine Giriş: Amos Uygulamaları*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Diener, E., Emmons, R., Larsen, R. & Gri, S. (1985). "The Satisfaction With Life Scale". *Journal of Personality Assessment*, 49(1): 71-75.
- Diener, E. & Suh, E. (1997). "Measuring Quality Of Life: Economic, Social, and Subjective Indicators". *Social Indicators Research*, 40(1-2): 189-216.
- Fitzsimmons, V., Hira, T., Bauer, J. & Hafst, J. (1993). "Financial Management: Development Of Scales". *Journal of Family and Economic Issues*, 14: 257-273.
- Fornell, C. & Larcker, D. (1981). "Evaluating Structural Equation Models With Unobservable Variables and Measurement Error". *Journal of Marketing Research*, 18(1): 39-50.
- Grable, J. & Joo, S.-H. (2006). "Student Racial Differences in Credit Card Debt and Financial Behaviors and Stress". *College Student Journal*, 40(2): 400-408.
- Gutman, L., McLoyd, V. & Tokoyawa, T. (2005). "Financial Strain, Neighborhood Stress, Parenting Behaviors and Adolescent Adjustment in Urban African American Families". *Journal of Research on Adolescence*, 15(4): 425-449.
- Hair, J., Lukas, B., Roberts, K. & Lee-Luka, S. (2014). *Marketing Research*. Australia: McGraw-Hill.
- Hayhoe, C., Leach, L., Turner, P., Bruin, M., & Lawrence, F. (2000). "Differences in Spending Habits and Credit Card Use Of College Students". *The Journal of Consumer Affairs*, 34(1): 113-133.

- Heller, D., Watson, D. & Ilies, R. (2004). "The Role Of Person Versus Situation in Life Satisfaction: A Critical Examination". *Psychological Bulletin*, 130: 574-600.
- Hibbert, J., Beutler, I. & Martin, T. (2004). "Financial Prudence and Next Generation Financial Strain". *Journal of Financial Counseling and Planning*, 15(2): 51-59.
- Hilgert, M., Hogarth, J. & Beverly, S. (2003). "Household Financial Management: The Connection Between Knowledge and Behavior". *Federal Reserve Bulletin*, 89: 309–322.
- Huang, C., Wang, Y., Wu, T. & Wang, P. (2013). "An Empirical Analysis Of The Antecedents and Performance Consequences Of Using The Moodle Platform". *International Journal of Information and Education Technology*, 3(2): 217-221.
- Kahn, J. & Pearlin, L. (2006). "Financial Strain Over The Life Course and Health Among Older Adults". *Journal of Health and Social Behavior*, 47(1): 17-31.
- Krause, N., Jay, G. & Liang, J. (1991). "Financial Strain and Psychological Well-Being Among The American and Japanese Elderly". *Psychology and Aging*, 6(2): 170-181.
- Lyons, A. (2004). "A Profile Of Financially At-Risk College Students". *Journal of Consumer Affairs*, 38(1): 56-80.
- Lyons, A. (2007). *Credit Practices and Financial Education Needs Of Midwest College Students*. Networks Financial Institute Working Paper, 23: 1-42.
- Lyons, A. (2008). *Risky Credit Card Behavior Of College Students*. Germany: Springer, Handbook of consumer finance research, 185-207.
- Manning, R. (2000). *Credit Card Nation: The Consequences of America's Addiction to Credit*. New York: Basic Books.

- Mendes de Leon, C., Rapp, S. & Kasl, S. (1994). "Financial Strain and Symptoms of Depression in a Community Sample of Elderly Men and Women. A Longitudinal Study". *Journal of Aging and Health*, 6(4): 448-468.
- Nazik, M. ve Ersoy, S. (2006). *Aile Ekonomisi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Norvilitis, J., Merwin, M., Osberg, T., Roehling, P., Young, P. & Kamas, M. (2006). "Personality Factors, Money Attitudes, Financial Knowledge, and Credit-Card Debt in College Students". *Journal Of Applied Social Psychology*, 36(6): 1395-1413.
- Onur, N. ve Nazik, M. (2014). "Öğretmenler İçin Bireysel Finans Alanında Finansal Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi (Ftö): Geçerlik Ve Güvenilirlik Çalışması". *NWSA-Vocational Sciences*, 90-99.
- Öztürk, E. & Demir, Y. (2015). "Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 68: 113-134.
- Pinto, M., Parente, D. & Palmer, T. (2001). College Student Performance and Credit Card Usage. *Journal of College Student Development*, 42(1): 49–58.
- Roberts, J. & Tanner Jr, J. (2000). "Compulsive Buying and Risky Behavior Among Adolescents". *Psychological Reports*, 86(3): 763-770.
- Sabri, M., MacDonald, M., Hira, T. & Masud, J. (2010). "Childhood Consumer Experience and The Financial Literacy Of College Students in Malaysia". *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 38(4): 455-467.
- Shim, S., Xiao, J., Barber, B. & Lyons, A. (2009). "Pathways To Life Success: A Conceptual Model Of Financial Well-Being For Young Adults". *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30(6): 708-723.
- Vittersø, J., Biswas-Diener, R. & Diener, E. (2005). "The Divergent Meanings Of Life Satisfaction: Item Response Modeling Of The Satisfaction With Life

Scale in Greenland and Norway". *Social Indicators Research*, 74(2): 327-348.

Voydanoff, P. (1990). "Economic Distress and Family Relations: A Review Of The Eighties". *Journal of Marriage and the Family*, 52(4): 1099-1115.

Xiao, J., Tang, C. & Shim, S. (2009). "Acting For Happiness: Financial Behavior and Life Satisfaction Of College Students". *Social Indicators Research*, 92(1): 53-68.

Yaşlıoğlu, M. (2017). "Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması". *İstanbul Business Research*, 46: 74-85.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Financial strain refers to the stress faced by individuals due to financial problems in every field of life. This stress is usually caused by monetary problems. The level of financial strain may vary among individuals since some people are able to cope with financial strain and others are not and even may experience health problems. University students who leave their families and start to take their own financial decisions are observed to have serious financial problems. The biggest reason of this may be associated to incomplete financial knowledge, tendency of low savings, not keeping financial records, excessive use of credit cards and borrowings. Likewise, negative financial behaviours affect more than finance of students including academic performance, mental and physical health and even unemployment after graduation. Therefore, financial strain is one of the important matters for the academic literature with regards to studying its complications and solution recommendations.

Method

The purpose of this study is to reveal the possible effects of the financial behaviour levels of individuals including expense management and account control on financial strain and the effects of financial strain on life satisfaction. Individuals who have rational management of their cash money and debts feel better from financial point of view. Studies reveal that the expense management dimension of financial behaviour has a positive effect on financial satisfaction. Individuals feel better from financial perspective as long as they are able to manage their spending while they feel nervous if they cannot. A survey form consisting of statements to measure the variables of the study was prepared in the online media and was distributed to the students of the Aksaray University by e-mail. It was filled in by 371 voluntary responders. The study consists of 14 questions with the Likert scale. The reasons of preferring the online survey as the data collection method are the facts that the statements in the survey are general and can be responded by everyone, that the online survey is based on voluntary participation and that the return is much quicker.

Findings (Results)

Upon evaluation of the findings of the study, it was determined that the 66,6% of the participants (247) were female and 33,4% (124) were male. 86,8% of them (322) are single and 13,2% (49) are married. 10,7% of the participants have secondary school education, 8,1% two-year degree, 77,4% undergraduate

and 3,8% postgraduate. The average household number of the participants of the survey is 4 and 68,7% of them have a monthly income of 1500 TL and below.

Confirmatory factor analysis (CFA) was conducted to determine the factor structures and scale reliabilities of the variables used in the study.

The CR values for the variables including financial strain, life satisfaction and account control are above 0,70 while the CR values of the expense management are above 0,50. AVE value is on an acceptable level for a variable (financial strain = 0,531). When the results are evaluated with regards to factor loads, it is observed that there are values above or near the ideal structure. As a result of the CFA, one question of expense management and one question of life satisfaction were excluded from the analysis as they didn't exceed the factor threshold.

It was determined that the variable of account control has a negative and significant effect on financial strain. In addition, a negative and significant effect of the variable of financial strain was determined on life satisfaction. On the other hand, the expected effect of the variable of expense management on financial strain could not be determined according to the result of the study. According to these results, H1 hypothesis was rejected while the hypotheses H2 and H3 were accepted.

Conclusion and Discussion

Considering the prevalent issues of debt and money management faced by the young people as a result of the recent financial crises in the world, the way the young people at the university ages take their financial decisions and the possible outcomes of these decisions have always been a matter of curiosity. In line with the objective of the study which was determined in the context, two hypotheses were developed on the effects of financial behaviours on financial strain and one hypothesis was developed on the effect of financial strain on life satisfaction.

In particular to this study, the hypothesis that "account control dimension of financial behaviour has a negative and significant effect on financial strain" (H2) was supported. The other supported hypothesis (H3) of the study is structured as "financial strain has a negative and significant effect on life satisfaction". According to the test result of the hypothesis, it was determined that life satisfaction decreases as financial strain increases. As a result of the analysis in the study, it was determined that positive financial decisions increase financial and life satisfactions and also increase the academic performance and academic satisfaction of the students, who are the sample group of the study. It can be said under this that the findings of some studies are parallel to the results of the present study. The hypothesis which is not supported in particular to the

present study is structured as “the expense management of financial behaviour has a negative and significant effect on financial strain”. This result doesn’t support the assumption that the individuals who are unable to have an expense management feel stressed from financial point of view.

Programs and policies need to be developed to understand the causes of financial strain, to reduce the feeling of financial strain in individuals and to increase life quality. It may be recommended to include sustainable courses in the syllabus of the departments where young people at the university age can acquire good financial behaviours [“planning on how to use money”, “determining the place to spend the money (expense management)”, “regular evaluation of spending (account control)"] and to organize seminars and panels on financial management.